

СТРАТЕГІЇ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ КАДРІВ

Карпенко О.О., Каськова Л.Ф., Хміль О.В., Амосова Л.І.,

Чуприна Л.Ф., Маковка І.Л.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Проаналізовано сучасні педагогічні парадигми. Охарактеризовані стратегії та методи, які можуть визначати підходи викладача до навчання сучасних студентів.

Ключові слова: парадигми, стратегії, методи навчання.

Різноманітність концептуальних напрямків науки початку ХХІ століття знайшла своє відображення і в освіті, що, в свою чергу, дало можливість альтернативного підходу до розуміння методології навчання. Зміни, які відбуваються в сучасному суспільно-політичному, соціально-економічному житті більшості країн світу, насамперед це проблеми глобалізації (зростання інформаційних потоків (Internet), інтеграційні процеси (інтеграція в Євросоюз), погіршення екологічного стану навколишнього середовища, демографічні процеси - зростання міграції населення, в тому числі студентів, кваліфікованої робочої сили), не могли не позначитися тією чи іншою мірою на безпосередніх учасниках навчального процесу.

Тому переорієнтація на методологію особистісно орієнтованого навчання є природним результатом тих змін, які відбуваються в Україні та й у всьому світі. Освіта ХХІ століття – це освіта для людини. Її стержень – розвивальна, культурологічна домінанта, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем, критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни.

На сьогоднішній день виділяють, залежно від світосприйняття і світорозуміння викладачів, наступні освітні або педагогічні парадигми: науково-технократичну (раціональну), синергетичну, езотеричну. Езотерична

парадигма частіше розглядається як культова, а не як така, що має світський характер, через обмежений вплив на сучасну педагогіку розгляд її не є необхідним. Раціональна парадигма визначає практику сучасної української школи. Її характеристиками є: лінійний характер навчання без можливості повернутися назад і розглянути ту саму проблему, але на вищому рівні; орієнтація на досягнення якнайшвидших результатів (оцінки та рейтинги є самоціллю, не використовуються для прогнозування і передбачення навчальних досягнень); створення ситуацій, коли вміння аргументувати власні думки фактично заперечуються регламентацією діяльності того, кого й навчають (студента розглядають як об'єкт зовнішнього впливу); логічний розподіл та послідовність у викладенні окремих предметів, догматизація знань; централізований контроль над ресурсами (навчальними планами та програмами, методикою та тривалістю навчання); авторитарний тип мислення та відносин (фактично не визначено пізнавальну ініціативу з боку студентів, а їхні безпосередні живі інтереси розглядають як прояви стихійності та дезорганізованості). Для синергетичної парадигми характерні по суті протилежні науково-технократичній парадигмі ідеї та принципи. Це: визначення першорядності процесу пізнання (знаходження кожним істини), залучення студента до процесу пошуку (особливого значення набуває індивідуальне, суб'єктивне знання, яке має свого автора); цінність співпраці (навчально-виховний процес має бути побудований як діалог і багатий на імпровізації); орієнтація на процес навчання (важливі не тільки результати, а й процес досягнення цих результатів); рівність і довіра до пізнавальних можливостей усіх студентів, віра в їх творчі можливості (важливо чи створені умови для успішного розвитку студента); нова модель керування освітнім процесом за рахунок допомоги і забезпечення лідерства та передбачливості (відчуття радості у процесі співпраці та постійного самовдосконалення); тривимірне навчання (широкий світогляд, глибина знань, постійне їх оновлення), яке не обмежується навчальними програмами; регіональне керування ресурсами (складанням навчальних планів, програм і тривалістю

навчання); учні є продуктом своєї власної діяльності, розширюючи коло своїх інтересів, розвиваючи свої здібності та характер, допомагаючи іншим робити те саме; викладач виступає як лідер, студент – як працівник; середовище навчання стає гнучким як що до часу, так що до місця.

Порівняння характеристик науково-технократичної і синергетичної педагогічних парадигм дає можливість визначити сучасну гуманістичну виховну парадигму як парадигму самореалізації особистості. Особистісно орієнтоване навчання має бути побудованим саме в цій парадигмі освіти і спрямоване на рішення ключових завдань гуманізації освіти в умовах глобалізації знань.

За останні роки знання про те, що складає дієве викладання і навчання, значно розширилося. Найважливішу роль у цьому процесі відіграють стилі викладання і навчання, бо саме їх розуміння є складовою у визначенні найкращої практики в задоволенні особистісних потреб.

Викладач має особливі навчальні стилі, тобто схильність викладати в гармонії зі своїми власними можливостями та уявленнями. Якщо викладач послідовно здійснює визначені кроки, впроваджуючи в практику викладання свій навчальний стиль, якому надає перевагу, може статися, що потреби багатьох студентів, чий навчальні когнітивні стилі не відповідають стилеві викладача, залишаться незадоволеними. Для того, щоб задовольнити потреби цілого ряду студентів у вивченні конкретної дисципліни, важливо, щоб викладач практично використовував якомога більше різноманітних навчальних підходів у викладанні.

Підхід, який може застосовувати викладач, визначається стратегіями. Стратегії класифікують на прямі, непрямі (опосередковані), взаємодіючі, засновані на досвіді (індуктивні) та незалежні. Пряме навчання є ефективною стратегією для подання інформації і поступового розвитку навчальних навичок. Непряме навчання «розбуджує» творчість і розвиток взаємоособистісних навичок та умінь, викладач сприяє, допомагає у навчальній роботі, студенти є активними учасниками навчання. Навчання, яке ґрунтується на досвіді

зосереджується на використанні вже надбаного студентами досвіду, підкреслюється сам процес навчання. Незалежне навчання «пробуджує» розвиток ініціативи, особистих здібностей студентів. Студенти отримують можливість взяти участь у плануванні навчальної діяльності під наглядом викладача, а викладач дає поради, коли це потрібно. Взаємодіюче навчання проводять у формі дискусій і поділу інформації для здійснення навчальної діяльності кожним студентом або групою студентів, дозволені різні види групування студентів (за рівнем знань, за інтересами тощо), студенти мають право самі або разом з товаришами, які входять до групи, визначати тему для здійснення діяльності.

Щоб точно визначити характер видів діяльності, якими будуть займатися викладач та студент, використовують методи навчання. Прикладом прямого навчання є лекційний метод. Міні-лекція – це, з одного боку, односторонній вид спілкування, а з другого – дієвий спосіб забезпечення інформацією за короткий проміжок часу. Лекції ефективніші, коли вони чергуються з груповою дискусією і показами візуального матеріалу, супроводжені такими допоміжними засобами, як проекції або великі аркуші паперу, на яких роблять нотатки під час проведення дискусії і які потім можна вивісити на дошці, стенді, стінах тощо. Мета міні-лекції – передача знань. Найвідповіднішим способом оцінки розуміння учнями наданого навчального матеріалу є сполучення контрольних видів робіт, таких як, наприклад, коротка відповідь, тестування (вибір з багатьох пропонованих відповідей однієї правильної або визначення правильності чи хибності ствердження).

Серед педагогічних умінь опитування займає чільне місце. Якщо опитування використовують тоді, коли це потрібно виникає висока ступінь участі студентів, оскільки запитання може бути адресоване як конкретному студенту, так і всій групі, поглиблюється розуміння студентами навчального матеріалу, стимулюється, спрямовується та розширюється розумова діяльність студентів, загострюється здатність студентів до критичного мислення. Хороші запитання мають бути добре сплановані, ясно та по суті сформульовані, для

того щоб досягти конкретної мети. Суттєвим є розуміння викладачем технічних прийомів опитування, часу на обдумування та рівня питань. Крім того, викладач повинен розуміти, що пряме опитування може бути відповідною формою для визначення рівня навчальних досягнень усіх студентів. Опитування також є навчальним умінням/навичкою і як таке застосовується під час використання багатьох методів у рамках п'яти основних стратегій навчання.

Парадигма самореалізації особистості полягає в перетворенні виховного ідеалу, який передбачає конструювання нової людини з параметрами, визначеними інтересами суспільства, в самоналагоджувальну універсальну модель як таку, що виходить із особливостей індивідуума і повертається до нього як до особистості через відтворення нею культури в усій її єдності та різноманітності. Лише враховуючи всі необхідні стратегії і методи навчання у підготовці медичних кадрів можливо підготувати лікаря, який буде конкурентноспроможним у наш час.

Список використаної літератури:

1. Бутівченко С. В. Соціально-педагогічні аспекти інноваційного розвитку державного управління вищою освітою України в умовах глобалізаційних викликів / С. В. Бутівченко // Проблеми освіти: зб. наук. праць. – К., 2009. – Вип. 61. – С. 17 – 20.
2. Медична освіта у світі та в Україні / Ю.В.Поляченко, В.Г.Передерій, О.П.Волосовець та ін.– К.: Книга плюс, 2005. – 383с.
3. Пидаев А.В., Передерій В.Г. Болонський процес в Європе. – К., 2004. – 192с.
4. Сікорський П. І. Якість вищої освіти – основна вимога Болонського процесу / П. І. Сікорський // Освіта. – 2004. – № 19. – С. 3.
5. Тесля Ю. М. Інформаційна технологія автоматизованого навчання та контролю знань, як елемент системи управління учбовим процесом / Ю. М. Тесля, Л. Д. Мисник, Є. Ю. Катаєва, О. О. Придворна // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2000. – № 3. – С. 92 – 97.